

Identifikace pamětníka:

Pohlaví : žena
Ročník: 1948
Vzdělání : střední odborné učiliště textilní
Zaměstnání : školnice v Mateřské škole ve Svitavách
Bydliště : Svitavy

Otázka: Co se ti vybaví, když se řekne pojem 70. léta?

Odpověď: Fronty na potraviny, hygienické potřeby a dětské oblečení.

Otázka: Jak jsi trávila volný čas v době 70. let?

Odpověď: Jelikož jsem zrovna měla dvě malé děti, tak jsem svůj volný čas trávila především pletením a šitím dětského oblečení.

Otázka: Mohla jsi cestovat do zahraničí?

Odpověď: V žádném případě, bylo to pouze pro vyvolené a také na to nebyly peníze. Vlastně mě to tolik ani nelákalo, vše, co jsem potřebovala, jsem měla doma.

Otázka: Přemýšlela jsi někdy, jaké je to na západě, v Americe?

Odpověď: Ano, občas ano. Všechny hrozně zajímalo, co nám vlastně vláda zakazuje. Amerika byla pro nás zakázaná, proto nás ještě více lákalo zjistit, co je to, co nám zakazují. Ale zase tak mě to netrápilo, byli zde pro mě i důležitější věci.

Otázka: Sledovala jsi v této době politiku?

Odpověď: Vůbec ne, nikdy jsem se o politiku nezajímala, můj tatínek byl totiž politický vězeň, a tak jsem ho poznala až po rehabilitaci, později jsem tedy cítila křivdu, že mi tatínka nespravedlivě odsoudili. A tak jsem na politiku od malička rezignovala, nikdy jsem se jí nijak nevěnovala. To mi vydrželo až dodnes.

Otázka: Byla jsi spokojena s vládou KSČ a režimem?

Odpověď: Tehdy jsem to příliš nevnímala, ale lidi byli více soudržní a víc si pomáhali. Všichni byli, alespoň tak jsem to vnímala, více kulturně založení. Mělo to své pro i proti. Ta doba nebyla vůbec tak špatná, jak si mladší lidi myslí.

Otázka: Ve volbách jsi volila KSČ? A proč?

Odpověď: Ano, volila jsem KSČ. Brala jsem to jako svoji povinnost. Nikdy jsem se nad tím ani nepozastavovala. Byla to nutnost. Bylo to jako dnes jít k policii, taky je to povinné. Kdybych nešla, měla bych problémy.

Otázka: Jak jsi vnímala Pražské jaro? Došlo pro tebe k nějakým změnám ?

Odpověď: Naděje. Nad lidmi se snášela euforie, že přichází demokracie. Všichni z menších měst se sjížděli do Prahy, člověk v Praze měl všechny informace první. Lidé se vnitřně uspokojovali, že teď budou svobodní, že nad nimi už nebude viset žádná hrozba. Mysleli jsme si, že za pár let budeme stejně vyspělí jako v Americe. Největší změnou pro mě bylo zrušení cenzury.

Otázka: Chodila jsi na prvomájové průvody? Chodila jsi tam ráda?

Odpověď: Ano chodila, všichni tam chodili. Prvomájové průvody byly povinné. Ten, kdo se jich nezúčastnil, měl ve škole buď neomluvené hodiny, nebo v práci mu za ten den, za tu směnu, nezaplátili. Dokonce jsme se učili hesla podle čísel, a pak je odříkávali. Například: Ten, kdo stojí na chodníku, nemiluje republiku. Proletáři všech zemí, spojte se. Ne, neměla jsem je ráda. Byla to povinnost, nikdo tam nechodil příliš rád. Bylo to pouze divadlo pro okolí, všichni se tam jen předváděli, pouze jsme pro někoho hráli divadlo. Byla to jen šaškárna.

Otázka: Chodila jsi do pionýru?

Odpověď: Ano, chodila, bylo to skvělé. Byla to pro mne čest, že jsem tam mohla chodit. Na všech akcích jsme museli krásně vypadat, šátek, sukýnku a košili, i když mrzlo a sněžilo, museli jsme vždy vypadat skvěle. Ještě dlouho si budu pamatovat heslo: K budování a obraně socialistické vlasti buď připraven - vždy připraven.

Otázka: Byla jsi na spartakiádě? Líbilo se ti tam?

Odpověď: Ano, vystupovala jsem tam za učňovský dorost. Byla to pro mě obrovská čest, tam jít. I když to někteří lidé dnes kritizují, bylo to skvělé. Celá Evropa nás obdivovala. Všichni, kdo secvičovali, museli projít výběrem, pak nacvičovalo každé město nějaký čas zvlášť, nakonec jsme se celá republika sjela v Praze, kde jsme týden secvičovali všichni dohromady. Bylo skvělé poznat nové lidi. Celá Praha Spartakiádou žila, byly plné tramvaje a ubytovny, ale jako účinkující jsme měli všude přednost. Všichni cvičenci spávali ve školách po celé Praze. Dost tvrdě jsme cvičili, od rána do večera. Potom všem jsme mohli za odměnu zůstat ještě 3 dny v Praze, abychom si mohli celou Prahu pořádně prohlédnout. Když jsme se vrátili do Svitav, všichni nám hrozně záviděli uplé spartakiádní úbory a cvičky. Ještě dlouho potom jsme je nosili a chlubili se s nimi.

Otázka: Poslouchala jsi Svobodnou Evropu?

Odpověď: Ne, vlastně mě to ani nenapadlo. Nějak jsem to neregistrovala, ale znala jsem lidi, kteří toto rádio pravidelně poslouchali.

Otázka: Musela jsi chodit na povinné brigády?

Odpověď: Ano, musela jsem si odpracovat brigádnické hodiny, aby moje děti mohly chodit do jesliček, do školky, nebo abych získala lepší byt. Obvykle jsme museli zametat ulice, sekat trávu na veřejných pozemcích, vysazovat stromky nebo stavět chodníky. Vždy jsem cítila odpor k tomu, abych něco takového dělala povinně, protože se často stávalo, že i když jsme měli odpracované brigádnické hodiny, lepší byt nebo školku pro děti jsme nedostali. Ale někteří lidé dělali víc, než museli. Vždy, když procházím kolem Ottendorferova domu, vzpomínám, jak jsme osazovali Wolkrovu alej.

Otázka: Věděli jste něco o výbuchu v jaderné elektrárně v Černobyli?

Odpověď: To bylo pro nás nepochopitelné. Nikdo nás nevaroval, nikdo nás neupozornil. V útržkách se k nám cosi donášelo, ale nikdo vlastně nic nevěděl. Všechno se hrozně mlžilo. Nikdo jsme se o tom nic nedozvěděli, natož aby byl někdo z nás poučen o tom, co výbuch v jaderné elektrárně obnáší. Nikdo jsme o ničem nevěděli a pravdu jsme se snad dozvěděli až tak za půl roku.